na vstup do WTO obecně a zvlášť pak v nekonkurenceschopnosti ruského průmyslu a zemědělství, což může ruské ekonomice pouze způsobit další potíže a mít negativní sociální dopad na život běžného ruského občana. I když Šornikov uvádí i názory zastánců a sympatizantů vstupu Ruska do WTO (například hlavního vyjednavače Maksima Medvedkova), jeho názor je jasný, a stejně tak i vyznění knihy, která je evidentně určena pro „prostého" ruského občana, tj. právě toho, který na vstupu do WTO podle autora publikace nejvíc prodělá.

Kristina Osipova

Anne-Marie Thiessová, ***Vytváření národních identit v Evropě 18. až 20. století***. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007, 263 s.

Anne-Marie Thiessová, ředitelka výzkumu při francouzském *Centre National de la Recherche* Scientifique (CNRS), se specializuje na kulturní a společenské dějiny Francie a Evropy. Její knihu *Vytváření národních identit v Evropě 18. až 20. století*, která vyšla ve francouzském originále již v roce 1999, vydalo v roce 2007 Centrum pro studium demokracie a kultury v překladu Pavly Doležalové.

Autorka vychází z teze, že ke zrození evropských národů začalo docházet až od 18. století, přičemž velkou roli v tomto procesu sehráli obrozenečtí nadšenci. Anne-Marie Thiessová se tak ve své knize snaží postihnout ty prvky, které se na utváření národních identit podílely. Kniha je členěna do tří částí. Podle autorky má budování národních identit dvě fáze: první fází je určení předků a popis jejich slavných činů, druhou fází je souvislost mezi dávnou minulostí a současnými dějinami národa (s. 115). Těmto dvěma etapám odpovídají první dvě části knihy. První část, *Identifikace předků*, totiž popisuje různé formy návratu k předkům – pátrání po epických bájích a starých národních písních, po národním jazyku i po národních dějinách. Obrozenci k tomu využívají rozličných forem (falšování rukopisů, psaní národních románů, skládání oper, obnova historických památek aj.). Druhá část, *Folklór*, analyzuje sběratelskou činnost a s tím související oslavování národa (krajinomalba, národní kroje, národopisné výstavy). Třetí část, *Masová kultura*, ukazuje, jak se národní identity projevují na státní úrovni. Autorka se zabývá výchovou k národu ve školách, rolí tělesné výchovy (Sokol, anglické sporty, Olympijské hry jako demonstrace národní identity) i přírody (její ochrana, rozvoj turismu). Věnuje se také tzv. totalitnímu folklóru (fašistická Itálie, nacistické Německo, Vichy), nacionálnímu komunismu i socialistickému folklóru. Na závěr se autorka ve stručnosti zabývá otázkou evropské identity.

Většina knihy tak pokrývá oblast kultury a umění. Práce nelíčí vznik identity každého jednotlivého evropského národa a zřejmě to vzhledem k rozsahu ani nebylo jejím cílem. Naopak, představováním národně obrozeneckých prvků z jed-

notlivých národních hnutí autorka spíše přináší obraz činnosti národních buditelů, popřípadě státníků toužících utužit národní cítění. Pokud se autorka zmiňuje o politických dějinách, často je velmi zjednodušuje. Sardinské království tak není vůbec zmíněno, když autorka popisuje účastníky Krymské války (s. 85), a Černá Hora zase vůbec nefiguruje v Balkánských válkách (s. 88). Tvrzení, že Poláci v ruském záboru byli nemilosrdně porušťováni v náboženské sféře (s. 123), je vzhledem k ruské náboženské politice jistě přehnané. Chybné datum se vloudilo i do tvrzení, že Albánii v roce 1929 znovu obsadila italská vojska a došlo k anexi (s. 70). Je také zvláštní, že autorka, když například tvrdí, že utváření národů je spojeno s novodobými hospodářskými a společenskými změnami (s. 13), a tedy přináší teze ve velké míře shodné s názorem Ernsta Gellnera, tohoto autora v textu nikde nezmiňuje (pouze v závěrečné bibliografii). V textu se naopak odvolává především na Ernsta Renana. Drobné nedostatky lze nalézt i v překladu (např. používání názvů Wales i Vales nebo používaní pojmu Uhři v kontextu, kdy by se spíše mělo mluvit o Maďarech).

I přes výše zmíněné nedostatky kniha pro českého čtenáře přínos má. Čtenář se tak může seznámit s oblastmi, které nebývají často v pracích o národních hnutích v takové míře zpracovávány (příroda, sport atd.). Navíc tematické členění (nikoliv po jednotlivých státech) má i jistý komparativní potenciál, protože autorka se věnuje zemím západní i východní Evropy.

Michaela Kůželová

L. L. Rybakovskij, ed., ***Transformacija migracionnych processov na post--sovetskom prostranstve***. Moskva: Izd-vo „Academia“, 2009, 431 s.

Kniha, kterou vydal Institut sociálně-politických studií Ruské akademie věd, se zabývá migrací a s ní souvisejícími sociálními jevy. Úvodní kapitola podává vysvětlení základních sociologických pojmů, které se v knize dále objevují – především je to vůbec objasnění pojmu migrace, jaké jsou jejich typy a základní charakteristiky. Značný důraz přitom klade na vysvětlení specifik mezinárodní, mezistátní a vnitřní migrace. Následuje úvod do problematiky migrace v postsovětském prostoru, vysvětleny jsou její příčiny, specifika, v základních obrysech a za použití četných tabulek a grafů je také popsán demografický vývoj sledovaného teritoria, opět především v souvislosti s migračními toky. Velká pozornost je jak v úvodu, tak v následujících kapitolách věnována postavení etnických Rusů žijících na území jednotlivých republik Společenství nezávislých států.

V jednotlivých kapitolách se pak autoři věnují migračním procesům mezi Ruskem na jedné straně a dalšími subjekty na straně druhé (Ukrajina, Bělorusko, Kavkaz, Střední Asie, Pobaltí). Kapitoly jsou vždy vystavěny na podobném principu,